

Psikolojik Savaştan Ölüm Oyununa: Güçsüz Biyolojik Atıklar (Mavi Balina Oyunu Örneği)

Pelin Avcı¹

Özet

Dijital oyunların amacı bireylerin hayatın stresinden belirli bir süre uzak kalmasını sağlamaktır. Çocuklar ve gençler yeni oyunlara karşı oldukça meraklıdır. Dünyada popüler olan oyun mücadelelerinden birisi Mavi Balina oyunudur. Oyun, 50 günlük bir süre içinde tamamlanması gereken bir dizi görevi içermektedir ve her geçen gün görevler daha hayati tehlike oluşturmaktadır. Oyun, genellikle savunmasız ve psikolojik olarak zayıf gençleri hedef almaktadır. Bu oyun uygulama ya da internet tabanlı bir oyun olmamakla birlikte sosyal medya sohbet grupları aracılığı ile katılımcılara ulaştırılmaktadır. Gönderilen bağlantıya giriş yapanlar muhtemelen hayatlarının son oyununu oynamaktadır. Katılımcı oyun sürecinde başarısız olsa dahi oyunu sonlandıramamaktadır. Masum çocuk ve gençleri hedef alan Mavi Balina oyunu yasa dışı ve insanlık dışı bir faaliyet yürütmektedir. Oyunun kurucusu Rus psikolog Philipp Budeikin, 2015 yılında tutuklanmıştır ancak oyun diğer yöneticiler tarafından hâlâ yönetilmektedir. Oyunun dağılımı ile ilgili hala ciddi önlemler alınmamıştır.

GİRİŞ

Ergenler ve gençler, eğitim yaşantıları için bilgiye ulaşmak, sosyalleşmek amacıyla interneti kullanan en büyük nüfusu oluşturmaktadır. E-postalar, doğrudan mesajlaşma ve blog yazma gibi amaçları gerçekleştirmenin en kolay işlevi, bu internet iletişim araçlarının kullanımı olmuştur. Bu iletişim araçları Facebook, Instagram, Twitter ve Youtube gibi web tabanlı sosyal ağ siteleridir.

Bireylerin sosyal ağ platformlarında kendilerini geliştirebilecekleri sitelerde vakit geçirmeleri bir dizi fırsat yaratmış olsa da aynı zamanda

1 Dokuz Eylül Üniversitesi Necatî Hekkon Spor Bilimleri Fakültesi
avci.pelin@deu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-9185-4954

savunmasız olanlar için bazı olumsuz durumların ortaya çıkmasında da etkin rol oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Bazı araştırmalar sosyal medyanın ırkçı, ayrımcı, tacize dayalı zorbalıkları içeren yönüne de değinmişlerdir. Hatta bazı araştırmalar da sosyal medya kullanımının, son on yılda ergenler arasında intihar oranlarına, depresif tutumlara ve duygu durum bozukluklarına sebep olduğuna dair düşünceleri açığa çıkartmışlardır. Kanıtlar, intihar davranışının, kendine zarar verme davranışı medya tasvirlerinde modellendiğinde, normalleştirildiğinde ve pekiştirildiğinde ortaya çıkan sosyal bulaşma etkileri yoluyla yayılabileceğini göstermektedir (Berry ve ark., 2017; Hilton, 2017).

Bugüne kadarki kanıtlar, ergen intiharı için diğer psikiyatrik ve psikososyal risk faktörlerinden daha küçük bir etki boyutuna sahip olmasına rağmen, intihar modellemesinin gerçek bir fenomen olduğunu göstermektedir. İntihar kümelenmeleri, medyanın intihar üzerindeki etkisi (özellikle kurgusal olmayan intiharların haberleştirilmesi) ve intihar eğilimi üzerindeki ekran etkisi dahil olmak üzere birden çok araştırma hattı bir noktada birleşen kanıtlar sunar (Insel & Gould, 2008; Khasawneh ve ark., 2020).

1962’de Spacewar’ın icat edilmesinden bu yana, genellikle video oyunları ve bilgisayar oyunları olarak bilinen dijital oyunlar, 30 yılı aşkın bir süredir popüler kültürün bir parçası olmuş ve dünya üzerinde önemli sosyal, ekonomik, politik ve teknolojik etkiler yaratmıştır. İster eğitim politikasıyla ilgili bir çevrimiçi iş oyunu, ister karmaşık küresel ilişkilerin basitleştirilmiş bir simülasyonu veya sürdürülebilir yaşamın sanal testi olsun, dijital oyunların topluma ilgilenme düzeyi her geçen gün daha yoğun ilgiyle devam etmektedir. Aynı zamanda günümüzde dijital oyunların oynanması yaş ve cinsiyet sınırlarını aşmaktadır ve kültürümüzün önemli bir parçası haline gelmiştir. Ergenlerin çoğunluğunun sosyal ağlarda çok fazla zaman harcamasına bağlı olarak bu platformların sosyal ve psikolojik yönden katılımcı profillerinin tercihlerine bağlı olarak güncellenmesi zorunluluğu açığa çıkmıştır (Sousa ve ark., 2017; Hsiao, 2007).

Bu çalışmanın amacı, dünyada masum gibi görünen ve yüzlerce çocuk ve gencin ölümüne sebep olan “Mavi Balina Oyununun” arkasında yatan korkunç gerçekleri şeffaflıkla açığa çıkarmaktır.

The Blue Whale Challenge

“A Silent House, A Sea of Whales, F57 veya F-57” gibi birçok isimle ünlü olan kanlı oyunun kökeni Rusya olarak tespit edilmiştir. Oyunun yaratıcısı Rus 22 yaşındaki sapkın psikolog Philipp Budeikin, “toplumu biyolojik atıklardan temizlemek” istemiştir ve kendilerini öldürmeye istekli insanlar için “biyolojik atıktır” açıklamasında bulunmuştur (Khasawneh ve

ark., 2020). Esasında oyunun temel çıkış noktasına bakıldığında amacının insanlar arasında topluma fayda sağlayamayacak kadar pasif ve psikolojik olarak hayatla mücadele edemeyecek olan zayıf halkaların tespit edilmesi, toplumsal olarak güçlü ve üretken insanların hayatta var olabilmesi çabası olarak ifade edilebilir. Philipp Budeikin F57 (çevrimiçi) topluluğunu 2013 yılında oluşturmuştur.

Oyunla bağlantılı olan intihar olaylarının dünya çapında gün yüzüne çıkması, 130 ölüm vakasıyla ilişkilendirildiği iddia edilmektedir. 16 kız öğrenciyi intihara ikna ettiğinden dolayı St Petersburg'daki Kresty Hapishanesine yargılanmak üzere atılan bu cani dâhinin ölümcül cazibesine kapılan bir kız hayran kitlesi oluşmuştur ve sayısız aşk mektuplarının geldiği hapishane yetkilileri tarafından bildirilmiştir.

Şekil 1. Mavi Balina Oyunu'nun dünya üzerindeki dağılımları.

Mavi Balina Mücadelelerinin rahatsız edici 50 görevden oluşan Rusça'dan çevirisi yapılmış tam listesi hakkında bir habere yapılan bir yorumda yayınlandığı varsayılan görevlerin tamamlanmış bir listesi şu şekildedir:

1. Elinizin üzerine jiletle "f57" yapın ve küratöre bir fotoğrafını gönderin.
2. Sabah 4.20'de uyanın ve küratörün size gönderdiği hayal gördüren ve korkutucu videoları izleyin.
3. Kolunuzu bir ustura ile damarlarınız boyunca kesin ama çok derin olmasın sadece 3 kesik atın, fotoğrafını küratöre gönderin.
4. Bir kâğıda bir balina çizin, küratöre bir fotoğraf gönderin.
5. "Balina olmaya" hazırsanız, bacağınıza "EVET" yazın. Değilse, kendinizi birçok kez kesin (kendinizi cezalandırın).
6. Bir şifre ile görev.

7. Elinize “f40” kazıyın, küratöre bir fotoğraf gönderin.
8. VKontakte durumunuza “#i_am_whale” yazın.
9. Korkunuzun üstesinden gelmelisiniz.
10. Sabah 4:20’de uyanın ve bir çatıya çıkın (ne kadar yüksek o kadar iyi).
11. Elinizin üzerine jiletle balina oyup, küratöre fotoğrafını gönderin.
12. Bütün gün psikedelik ve korku videoları izleyin.
13. “Onların” (küratörlerin) size gönderdiği müziği dinleyin.
14. Dudağınızı kes.
15. Elinize defalarca iğneler batırın.
16. Kendine acı veren bir şey yap, kendini hasta et.
17. Bulabildiğiniz en yüksek çatıya çıkın, bir süre kenarda durun.
18. Bir köprüye gidin, kenarında durun.
19. Bir vince tırmanın veya en azından yapmayı deneyin.
20. Küratör güvenilir olup olmadığını kontrol eder.
21. Skype’ta “bir balinayla” (sizin gibi başka bir oyuncuyla veya bir küratörle) konuşun.
22. Bir çatıya çıkın ve kenarda bacaklarınızı sarkıtarak oturun.
23. Şifreli başka bir görev.
24. Gizli görev.
25. Bir “balina” ile toplantı yapın.
26. Küratör size ölüm tarihinizi söyler ve siz de bunu kabul etmek zorundasınız.
27. Sabah 4:20’de uyanın ve raylara gidin (bulabildiğiniz herhangi bir demiryoluna gidin).
28. Bütün gün kimseyle konuşma.
29. “Balinasın” diye yemin et.
30. 49. Her gün sabah 4:20’de uyanırsın, korku videoları izlersin, “onların” sana gönderdikleri müzikleri dinlersin, vücuduna günde 1 kesi yaparsın, “bir balinayla” konuşursun.

50. Yüksek bir binadan atlayın. Hayatını al (Mukhra ve ark.,2019; Khattar ve ark., 2018).

Ölüm Oyunu Kurucusunun İtirafı

15 Kasım 2016 Salı günü, gençleri intihara yönlendirdiği iddia edilen VKontakte sosyal ağındaki “ölüm grupları”nın yöneticisi Philip Budeikin tutuklanmıştır. Tutuklanmasının birkaç gün öncesinde Sankt-Peterburg.ru’ya bir ses kayıt cihazı yardımıyla olayların iç yüzünü anlatmıştır. İnsanların kanlarını donduracak bilgileri 5 saat muhabirle paylaşmıştır. Moskova yakınlarındaki Solnechnogorsk şehrinde yaşayan 21 yaşındaki Philip Budeikin, “Psikoloji” uzmanlığında üçüncü yılında üniversiteden atılmıştır. Muhabirin sorduğu sorular ve aldığı cevaplar aşağıdadır:

Gerçekten gençleri ölüme mi ittiniz?

- “Kesinlikle” evet. Mutlu öldüler. Onlara gerçek hayatta sahip olmadıkları şeyi verdim: sıcaklık, anlayış, bağlantı.

Kaç tane vardı? Gerçekten, bir dizi medyanın yazdığı gibi, 130 kişilik bölgede mi?

- Tabii ki değil. Novaya soruşturması tam bir sefalet. 17 kişi vardı, sadece konuştuğum, tanıdığım ve ardından intihar eden, ancak doğrudan etkim olmadan olanlar da vardı.

Öyleyse en baştan başlayalım. Her şey başladığında, nasıl organize edildi ve insanları intihara zorlama noktasına nasıl geldiniz?

-İnsanlar var ve biyolojik atık var. Bunlar, toplum için hiçbir değeri olmayan ve topluma yalnızca zarar getiren veya getirecek olanlardır. Toplumumuzu bu tür insanlardan temizledim. 2013 yılında başladı. Sonra “F57” (“ölüm gruplarının” adlarından biri “VKontakte”- ed.) oluşturdum. Oraya şok içerikler yükledim, insanların ilgisini çekmeye başladı. 2014 yılında yasaklandı. Herkesin “F57”nin ne anlama geldiğini anlamaya çalıştığını görünce uzun süre güldüm. Her şey basit. F- Philip, benim adım. 57- numaramın son haneleri. Bu fikri beş yıldır düşünüyorum. Hazırlandım diyebilirsin. Proje kavramını, belirli seviyeleri ve aşamaları düşündüm. Normali biyo-çöpten ayırmak gerekliydi.

Yani normal insan olarak gördüğünüz kişiler var mıydı?

-Evet, 300’den fazla vardı, onları intihardan caydırdığımı söylemek istemiyorum ama aslında öyleydi. Gerçekten o kadar çok ucube yok. Kasım 2015’in sonunda zamanlayıcıyı “içtim”, hepsini sahte hesaplardan yaptım,

“F57” konusunda on grup oluşturdum. O andan itibaren her şey başladı ve başarılı oldu.

Rina Palenkova'nın (Rina Palenkova takma adıyla 16 yaşındaki bir kız 23 Kasım 2015'te intihar etti ve intihar hareketinin sembollerinden biri haline geldi- ed.) Ölümünü kullandınız mı?

- Bu benim ilk intiharım. Hatta bir yerlerde imzası bile var (kişisel imzalı fotoğraf- ed.). Bulursam sana bir şekilde gönderirim. Onun bir mezhepçi olduğunu söyleyeceğim. Ünlü “Nya.Bye” şarkısını da ona benim önerdiğimi söyleyebilirim. Daha sonra “Hakopyan” yayınladım ama kimse özü anlamadı (“Hakopyan”ı ters okursanız, “Nyapoka” çıkıyor).

Rina'nın ölümünden sonra ne oldu?

-Tüm gruplarım çalıştı: “F57”, “F75”, “F58” vb. İnsanları cezbettiler, aşamalardan geçtiler. Her şey nasıl çalışıyor: Bir kişiyi doğru atmosfere sokan depresif içeriğe sahip bir grup var. Bu grupların başkalarıyla bağlantıları vardır. Bu bağlantılardan geçen bir kişi, her şeyin ortaya çıktığı kapalı bir topluluğa rastlar. Oyun başlar. Görevleri tamamlamanız, kendiniz hakkında konuşmanız, iletişim kurmanız gerekiyor. Bu iletişim sürecinde kimin kim olduğu anlaşılır. Sonra bir kişiyle Skype'a giriyorum, onu transa sokuyorum ve hayatından bazı şeyler öğreniyorum ve ardından bir karar veriyorum. Bir noktada, geceleri uyumamasını sağlamak için genci zorlamanız gerekir. Bir çocuk için sağlıklı rutin: 21:00'de yat, 8:00'de kalk. Rejim ihlal edilirse, ruh etkilemek için daha erişilebilir hale gelir. 130 gencin ölümüyle anılabılırım, çünkü fikir aniden bir tür trend haline geldi. Pek çok taklitçi ortaya çıktı ve bu arada bu beni çok çileden çıkarıyor. Bütün bunlardan dolayı öyle vahşi bir güdültü vardı ki bir süre durmak zorunda kaldık.

Bana kurbanlardan bahseder misin?

-Bunun hakkında konuşmak benim için zor. Bazen yanlış bir şey yapıyormuşum gibi hissediyorum. “Kimin yaşayıp kimin öleceğine karar vermek size bağlı değil” diyorlar ama içimde doğru şeyi yaptığım duygusu var. Tamam, sana bir vakadan bahsedeceğim. 17 Şubat 2016'da bir kızla tanıştım. Acı çekti, konuşmaya başladık ve Skype'a gittik. İkinci seansta onu transa soktum ve ne yaptığını öğrenmeye başladım ve bu hiç hoşuma gitmedi. Karar verdim... pekâlâ... böyle insanlardan kurtulmamız gerekiyor. Başkalarına acı veren veya topluma zarar veren insanlardan hoşlanmam. O bir satanistti.

-Bu konuda dönmeye başladığınızda, kaç kişinin mezhepçi olduğuna şaşırıyorsunuz. Teknik bir öğrenci olan başka bir adam daha vardı. Yoksul, eksik bir aileden annesi tarafından dövüldü ve boş zamanlarında sokak

köpeklerini öldürdü. Bu yüzden herkes için ve en başta kendisi için daha iyiydi.

Bir psikolog olarak kendi davranışlarınızı değerlendirin. Hiç “evde olmadığınız” gerçeğini düşündünüz mü?

-Bipolar kişilik bozukluğum var ve yaptığım şey zor çocukluğumla bağlantılı. Ağabeyim beni ve annemi dövdü. Sık sık sokakta dövdüler. Eminim hepsinin büyük etkisi olmuştur (Saint-Petersburg.ru, 2016).

Şekil 3. Görselde verilen komutları yerine getiren katılımcıların vücutlarına verdikleri zararlar

Mavi Balina Oyunu Aslında Kurgusal Bir Varsayım Mıdır?

Mavi balina intihar oyunu (adını balinaların kendini karaya vurup toplu intiharından aldığı varsayılmaktadır) Kasım 2015 yılından Nisan 2016 yılına kadar Rusya’da ortaya çıkan aynı grup üyesi kabul edilen çocukların intiharlarıyla gündeme oturmuştur. Ancak Rus sitesi Novaya Gazeta, intihar edenlerin en az sekseninin bu oyunla bağlantılı olduğunu bildirmiştir.

Ancak Radio Free Europa tarafından yürütülen soruşturmada hiçbir intihar vakasının bu çevrimiçi bağlantılar yoluyla olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Rusya, Kazakistan ve Kırgızistan'daki intihar vakaları ve girişimleri oyunla ilişkilendirilmiştir ancak incelemeler yapıldığında kesin bir kanıt rastlanmamıştır. Kamuoyunda çıkan haberler incelendiğinde aynı sosyal grup üyelerinden birkaç gencin intihar kayıtları yayınlanmıştır. Ancak Meduza web sitesi, depresif ve intihara meyilli olan gençlerin yalnızca aynı gruplara üye olmalarının gruplar tarafından intihar ettikleri varsayımından daha mantıklı bir gerekçe olabileceğini savunmuştur. Çünkü intihara meyilli olan çocuk ve gençler bir grup oluşumun içerisinde kendi istekleri ile bulunuyor olabilirler.

Rusya'da başsavcılık tarafından detaylı yapılan incelemelere göre, Rusya ergen ve gençlerin intihar sebepleri araştırıldığında;

- %62 oranında aile içi çatışmaların ve genel sıkıntıların yaşandığı
- Öğretmenlerin baskıları
- Sınıf arkadaşları ve okul dışı arkadaşlar ile çatışmalar
- Yetişkenler tarafından şiddete maruz kalma
- Duygusal boşluk olarak belirlenmiştir (Rusya Eğitim Bakanlığı, 2000).

UNİCEF'in konu ile ilgili raporlarına bakıldığında ise intihar oranlarının artması “ekonomik kriz ve keskin sosyal değişim zamanlarında ortaya çıkmaktadır”. Örnek olarak SSCB'nin 1987 yılında yaşadığı çöküşe bağlı olarak 1994 yılına kadar intihar olaylarında bir artış yaşanmıştır ancak sosyo-ekonomik koşulların iyileşmesi ile intihar oranlarında bir sabitleme oluşmuştur.

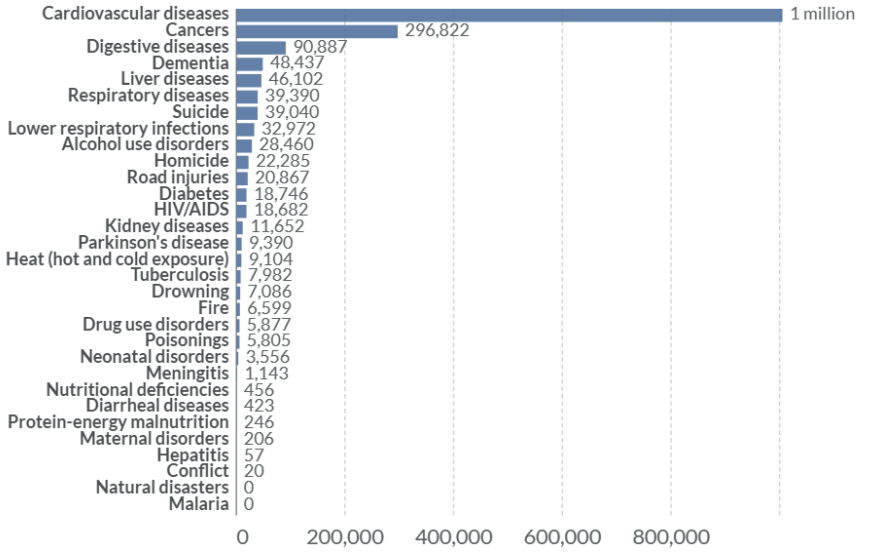
Rusya Federasyonu Soruşturma Komitesi'ne göre 2013 yılında 461 çocuk intihar etmiştir. Bu departmanın resmi temsilcisi Vladimir Markin, intihar nedenlerinin çoğunun ailelerin çocuklara karşı “kayıtsız” olması ve “eğitim sorunları” olduğuna dikkat çekmiştir.

2012 yılında en güçlü çocuk intihar dalgası Rusya'yı sarmıştır. 7 Şubat 2012 tarihinde Moskova Bölgesi Lobnya'da yüksek bir binanın çatısından iki sekizinci sınıf öğrencisinin (bazı haber sitelerinde yaşları 12 ve 14) el ele atlamasıyla sarsılmıştır. Olay yerinde yaralanan kızlar orada hayata veda etmiştir (intihar eden kızlardan birinin kıyafetinde intihar notu olduğu söylene de içeriğinin açıklanmadığı bilgiler arasındadır). Birkaç ay boyunca bu olayın devamı niteliğinde birçok okul çocuklarının intihar raporları gelmiştir.

O yıl için Rusya haber siteleri çocuklar ve ergenler arasında intihar oranlarında Avrupa'da birinci sırada olduklarını açıklamak durumunda kalmışlardır. O dönemlerde bakanlık yetkilileri internetin çocuk intihar girişimleri üzerinde önemli etkisinin bulunmadığını, trajedilerin asıl nedenlerinin ebeveynleriyle yaşadıkları çatışmalar ve aşk acısı olduğunu dile getirmişlerdir. 2013 yılında bu tür suçlarla ilgili olarak 14.339 ceza davasının olması bunlara gerekçe olarak gösterilmiştir. Bu davaları yetimhanede bulunan çocuklara yapılan şiddet olayları izlemiştir (Newsru, 2017).

Rusya'da gençler arasında yüksek bir intihar oranı vardır. 2019 yılı ölüm oranlarına bakıldığında intihardan ölenlerin sayısının yüksek olması (39.040) dikkat çekicidir. Dünya geneline bakıldığında ise her yıl 700.000 de fazla insanın hayatına kasten son verdiği kayıtlara geçen bilgiler arasındadır. 15-29 yaş aralığında bulunan insanlar arasında intihar dördüncü önde gelen ölüm nedenidir (WHO, 2019).

Şekil 3. Öykünme Riskleri

Goethe'yi "Genç Werther'in Acılarının Sonunu Yeniden Yazmaya Zorlayan Bir Dizi İntihar ve Papageno Etkisi

Emile Durkheim klasik eseri olan İntihar'da, bazı bireylerin yönlenmeye açık olduğunu savunsa da taklit davranışının toplumdaki intihar olaylarıyla aşırı bağlantılı olabileceğine inanmamıştır. Fransız sosyolog, gazetecilerin intihar vakalarına ilişkin haber yayınlamasının yasaklanmasının gereksiz olduğuna inanmıştır. 1960 yılına kadar bu düşünceler yalnızca izlenimlere

dayalıydı ancak son 50 yılda bu medya hikayelerinin taklit intihar vakalarına dönüşümü bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Durkheim, 2005).

Medyanın intihar vakalarına ilişkin haberlerinin geniş yer kaplamasının ardından taklit etkisine ilişkin ilk kanıt, 1974 yılında Amerikalı sosyolog David Phillips tarafından sunulmuştur ve New York Times' ta intihar haberleri yayınlandıktan sonra intihar vakaları sayısında bir artış yaşandığı belirtilmiştir (Phillips, 1974).

Herkes Goethe'nin ünlü romanını en az bir kez duymuştur. Roman, duygularına karşılık veriyor gibi görünse de başka bir adamla evlenen bir kadına âşık olan başkahramanın intiharıyla sona erer. Bu romanın sağladığı büyük popüleritenin olumsuz etkileri de oldu. Kendileri âştan acı çeken birkaç genç, Goethe kahramanından ilham alarak intihar etmeye başladı. Bu ölümler, kitap bazı ülkelerde sansürlenene kadar uluslararası bir medya fenomeni haline geldi. İntiharlar çoğu kez romandakiyle aynı yöntemi izliyordu. Hatta bazen insanlar karaktere giderek daha fazla girmek için kahraman gibi giyinirler. Sonunda, romanı nedeniyle ortaya çıkan durumdan rahatsız olan Goethe, eserinin gözden geçirilmiş yeni bir versiyonunu yayınlarak, kahramanın acısını paylaşanlar için bir uyarı ekledi: "Erkek ol ve benim örneğimi izleme".

İntihar davranışının taklit fenomenini belirtmek için, bazı bilim adamları hala ilk kez sosyolog David P. Phillips tarafından teorize edilen "Werther etkisinden" bahsediyorlar. Bilim adamı, 1947 ile 1968 yılları arasında İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki intiharların sayısını analiz ettikten sonra, bazı intihar vakalarının medyada yayınlanmasının ardından kendi canına kıymaya karar veren gençlerin sayısının önemli ölçüde arttığına dikkat çekti. Ancak diğer uzmanlara göre hikâyeyi bir sansasyon yaratmak için abartan dönemin süreli yayınlarıydı (Tharson & Öberg, 2003).

Bu fenomen, taklit intiharlar (intihar girişiminde bulunan kişinin yerel bilgilerden veya orijinal intiharın televizyonda ve diğer medyadaki anlatımları veya tasvirlerinden dolayı bildiği başka bir intiharın öykünmesi) ve intihar bulaşması (süreç) fikrini gün ışığına çıkardı (bir okul, topluluk veya coğrafi bölge içindeki bir intihar veya intihar eylemi, diğerlerinin intihara teşebbüs etme veya intihar etme olasılığını artırır). Bu nedendir ki birçok topluluk üyesi bireyler sosyal medya da Werther etkisinden kaçındığından dolayı intihar konusunu gündeme getirmekten korkmaktadır. Bir başka nokta ise Papageno etkisidir. Papageno etkisi ismini Mozart'ın "Sihirli Flüt" operasındaki bir karakterden almaktadır. Papagena'ya olan aşkı karakteri intihar düşüncesine itmiştir. Bu intihar girişimi, ölmenin alternatiflerinin

olabileceğini hatırlatan üç kardeş tarafından engellenmiştir. Bu etkiye Papageno etkisi denilmesindeki amaç oldukça açıktır. 2010'da Papageno etkisi üzerine yapılan ufuk açıcı çalışma, krizin üstesinden gelinmesine ilişkin medya haberlerinin yayınlanması ile medya maruziyetinin güçlü olduğu bölgelerde intihar oranlarındaki müteakip düşüşler arasında bir ilişki tespit etti. Bireysel verileri kullanan çalışmalar artık farklı ortam türleri için Papageno etkisini dolaylı olarak desteklemektedir. Yakın zamanda yapılan randomize kontrollü bir çalışma, intihara meyilli olan ancak esas olarak aşık olduğu için iyileşen bir kişinin yer aldığı bir filmin (Elizabethtown, ABD, 2005) izleyicilerdeki intihar risk faktörlerini azalttığını gösterdi. Bu etki en çok intihara karşı savunmasızlığı artan bir kitlede belirgindi, bu da intihara meyilli bireylerin bu tür olumlu mesajlardan en çok fayda sağlayabileceğini düşündürüyor.

En son bulgular, profesyonel çevrimiçi kaynakların da koruyucu bir etkiye sahip olabileceğini düşündürmektedir. Yakın tarihli bir randomize kontrollü çalışmada (Till, Tran, & Niederkrotenthaler, 2021) profesyonel kaynaklar ve deneyim hikayeleri içeren intiharı önleme web siteleri, genel popülasyondan katılımcılarda intihar düşüncesinin azaltılması açısından orta ölçekli bir etkiye sahiptir. Papageno etkisine dayanan çoğu kanıtlar incelendiğinde bireylerin yaşadıkları intihar deneyimlerini içeren kişisel öyküler göze çarpmaktadır. İntiharı önlemek amacıyla bu kişisel öyküler bir kenara bırakılmalı ve daha fazla kişisel olmayan, toplumu eğitici bilinçlendirme materyalleri oluşturulmalıdır. Bu bağlamda materyallerde, alan uzmanları tarafından hazırlanan raporlara ve tavsiyelere yer verilmelidir (Niederkrotenthaler, 2016).

Werther ve Papageno arasında bulunan farklılık uzaktan bakıldığında bir ince çizgi olarak görülebilir ancak her şey aslında basit kurallardan ibarettir ve bu kurallar yaşamla ölüm arasındaki farkı ortaya koyabilir.

İntihar bir halk sağlığı sorunudur. Tereddüt etmeden bu konu hakkında konuşulmalıdır ama etrafa saçılmamalıdır. Robin Williams'ın intiharı bu dünyayı sarsan bir kayıptır. Bu kayıpla birlikte intiharlarda bir artış gerçekleşmiştir ancak aynı zamanda intiharı önleme ve ruh sağlığı tedavisi için sevklerde de bir artış olmuştur. Ölümüyle ilgili kesinlikle Werther etkisine katkıda bulunan raporlar olduğu gibi, kesinlikle Papageno etkisine katkıda bulunan raporlar da bulunmaktadır.

Hikâyenin Başlangıcı

Rusya'nın güneydoğusunda yaşayan bir genç olan Rina Palenkova 22 Kasım 2015'te bir selfie paylaşmıştır. Fotoğrafa dikkatle bakıldığında ağzının

şalla kapanmış olduğu, orta parmağının ucunda kurumuş kan lekesinin olması ve fotoğrafın altında “Nya Bye” yazısının olması dikkat çekicidir. Tren raylarının oradaki görüntüsünün ertesi günü Rina Palenkova, Primorsky Krai bölgesinde Ussuriysk çehrinde yaklaşmakta olan trenin önüne geçerek 17 yaşında intihar etmiştir.

Şekil 4. Dünya Geneline Mavi Balina Vakalarının Medyaya Yansımaları

Mısır’da ortaya çıkan vakalar:

- 17 yaşındaki Shahinaz’ın, ‘Mavi Balina’ intihar oyunundan talimat aldıktan sonra Sohag vilayetindeki ailesinin evini ateşe vererek hem annesini hem de erkek kardeşini öldürdüğü bildirildi. Egypt Independent, kızın annesi 49 yaşındaki Shameya M. ve oğlu Mohamed’in yangında öldüğünü bildirdi. 9 yaşındaki ikinci oğlu Taha ise vücudunun farklı yerlerinde yanıklar oluştu.

2013’teki başlangıcından bu yana dünyanın dört bir yanındaki intiharlar ve cinayetlerle bağlantılı olan ‘oyun’ şimdi Mısır’a yayıldı ve iki genç, oyunun son görevi olarak bunu yapmaları emredildikten sonra kendilerini öldürdü.

- İlki, eski Milletvekili Hamdy El-Fakharany’nin 18 yaşındaki oğlu Khaled El-Fakharany, Nisan ayı başında Garbeya vilayetindeki evinde kendini asmış halde bulundu.

- İkincisi, Beheira vilayetinden altıncı sınıf öğrencisi, geçen hafta zehirli tahıl depolama tabletleri yutarak fosfor zehirlenmesinden öldü (Egyptianstreets, 2018).

Hindistan'da ortaya çıkan vakalar:

- Tamil Nadu'daki 'Mavi Balina' meydan okumasının muhtemelen ilk şüpheli kurbanı olan Madurai'de intihar eden 19 yaşındaki bir üniversite öğrencisi bir notta şunları yazdı: "Mavi Balina bir oyun değil, bir tehlikedir ve bir kez girdi mi, asla çıkamazsın".

- Perne Phata bölgesinde yaşayan 20 yaşındaki üniversite öğrencisi evinde kendini asarak intihar etmiştir. Ölen kişinin Diwakar takma adında Santosh Mali olduğu belirlenmiştir. İntihar mektubu incelendiğinde annesinin de ifadesinde yer alan Mavi Balina oyunundan şüphe duyulduğu belirtilmiştir (Indianexpress, 2019).

- Indore de okulunun 3. Katından intihar etmeye teşebbüs eden 13 yaşındaki çocuk arkadaşları tarafından engellendi.

- Salapur'lu 14 yaşında bir çocuk ise son görevi tamamlamak üzere yola çıktığında polis ekiplerince bindiği otobüs durdurularak kurtarılmıştır.

- 2017 yılının ağustos ayında yaşları 12 -19 arasında değişen 6 çocuğun iki hafta içerisinde Mavi Balina oyunundan dolayı intihar ettiği kayıtlara geçmiştir.

- Banaskantha bölgesindeki Palanpur da 30 yaşında Ashok Maluna, Sabarmati nehrine atlayarak intihar etmiştir. Facebook hesabında Blue Whale Challenge oyununu indirdiği ve bu oyunun son adımını gerçekleştirdiğini söylediği bir video yayınlamıştır (The Ekonomik Times, 2017).

Türkiye'de ortaya çıkan vakalar:

- Adana'da ikamet eden Emine Karadağ, henüz 13 yaşında babasının ruhsatlı av tüfeğiyle intihar etmiştir. Yapılan incelemelerde Emine'nin defterinde kendi el yazısı ile 25 maddelik bir liste bulunmuştur. Liste Mavi Balina oyunu ile benzerlik taşımaktadır.

- Bursa'nın Gemlik ilçesinde ikamet eden Emirhan B., henüz 12 yaşında atletten yaptığı ip ile odasında doğalgaz borusunda asılı halde bulundu. Mavi Balina oyunundan şüphelenen polis çocuğun bilgisayarına incelemek üzere el koymuştur.

- Trabzon'un Dernekpazarı ilçesinde ikamet eden Ahmet Kağan G, henüz 16 yaşında evden aldığı tabanca ile evinin bahçesinde intihar etmiştir. Mavi Balina oyununu oynadığı iddia edilmiştir (NTV, 2019).

- Ordu'nun Altınordu ilçesinde ikamet eden İbrahim Can Duman, henüz 17 yaşında kendini doğal gaz borusuna asarak intihar etmiştir. İddialara göre Mavi Balina oyununu oynuyor olması en öncelikli intihar sebebi olmuştur.

- Almanya'nın Baden Württemberg Eyaleti'nin Gaggenau şehrinde yaşayan Afyonkarahisarlı Türk genci Furkan Şen, henüz 14 yaşında odasındaki elbise dolabına kendisini asarak intihar etmiştir. Polis, Furkan'ın ölümünde Mavi Balina oyununu oynadığını ve son görevi yerine getirmek için intihar ettiğini belirtmiştir (Hürriyet, 2017).

- Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi Evrim Mert, henüz 24 yaşında kendi evinde intihar etmiştir. Otopsi raporları incelendiğinde vücudunun bazı bölgelerinde jilette çizilmiş balinaya benzer şekillere ve boğazında çiziklere rastlanılmıştır. İntihar etmeden 3 gün önce odasından hiç çıkmamış ve kimseyle konuşmamıştır. Dahası tuvalet ihtiyacını dahi odasında halletmiştir (Hürriyet, 2017).

Almanya'da ortaya çıkan vakalar:

- Radevormwald' da 13 yaşında bir kızın birkaç kez kollarını kesmesi Nordrhein-Westfalen Eyaletinde ilk kez görülen bir vaka olduğu için telaş yaratmıştır. Eyalet kriminal polisi daha önce böyle bir durumun yaşanmadığını ve ilk kez mavi balina oyunuyla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir (RheinischePost, 2017).

İran'da ortaya çıkan vakalar:

- Doğu Azerbaycan, Erdebil, Huzistan ve İsfahan'dan Mazenderan eyaletine bağlı Mahmudabad ilçesine gelen 4 genç kendilerini Hazar Denizi'nin soğuk sularına bırakmıştır. Bu toplu intihar girişiminden sağ kurtulan genç diğer üç arkadaşı tanımadığını ve Mavi Balina oyununun son aşamasını tamamlamak üzere intiharı gerçekleştirmek için orada bulduklarını belirtmiştir (Independent Türkçe, 2020).

- Mavi Balina oyunundan etkilenen iki genç kız el ele tutuşarak köprüden atladı. Kızlardan birisi kırılmış kemikleri olmasına rağmen kurtarılarken diğeri hayatını kaybetmiştir.

Brezilya'da ortaya çıkan vakalar:

- Mavi Balina oyunu oynayan en az sekiz eyaletten çocuğun kendi vücutlarında açtıkları kesiklerden dolayı hastanelik oldukları kayıtlara geçmiştir ve ardından iki çocuğun da intihara teşebbüsü ile ülke alarına geçmiştir (BBC NEWS TÜRKÇE, 2017).

Fransa'da ortaya çıkan vakalar:

- La Voix du Nord, on gün önce Hauts-de-France'da, bir okul hemşiresine mücadeleyle katıldıklarını anlattıktan sonra iki genç kıza bakıldığını söyledi. Biri 45. seviyeye ulaşmıştı, diğzerinin kolunda ise yanık ve yara izleri vardı.

- Alsace'de, Strasbourg akademisinden dokuz üniversite öğrencisinin Mart ayında Mavi Balina Mücadelesine katıldığı bildirildi. Onlardan biri, Colmar'da bir genç intiharı önleme örgütü olan SEPIA'nın bakımına alındı (Connexion, 2017).

Çocuğunuzu çevrimiçi ortamda nasıl güvende tutabileceğinize ilişkin Unicef Hindistan raporunda yer alan 11 ipucu:

1. Bir konu hakkında doğru bilgiye sahip olmak son derece önemlidir. Bu konuyla ilgili medya raporları, bu oyunun/meydan okumanın son intihar vakalarındaki rolünün henüz doğrulanmadığını açıkça belirtmiyor. Medyanın bu konuyla ilgili çılgınlığı nedeniyle çocuğunuz muhtemelen Mavi Balina Yarışmasını biliyordur. Bununla birlikte, bu konudaki belirsizlik nedeniyle, herhangi bir aksilik yaşanmaması için çocukları bilgilendirmek ve onlarla etkileşimde bulunmak için belirli önlemlerin alınması gerekmektedir.

2. Çocuğunuzun, etik olmayan davranışlara veya şiddete teşvik etmeyen, yaşına uygun çevrimiçi sitelere erişebildiğinden emin olun.

3. Çocuğunuzun internete aile alanına yerleştirilmiş bir bilgisayardan erişmesini sağlayın.

4. Çocuğunuzla daha sık konuşun. Çevrimiçi dünyayı birlikte keşfedin ve etik ve güvenli çevrimiçi davranışları sergileyen ilginç etkinliklere katılın.

5. Çocuğunuzun kullandığı tüm cihazlarda ebeveyn denetimlerini kullanın. Ekran süresini izleyin ve çevrimiçi etkinliklerine göz atın.

6. Çocuğunuza rol model olun. Kendi çevrimiçi etkinliklerinizin bilincinde olun.

7. Diğer ebeveynlerle konuşun, varsa endişelerinizi paylaşın ve çocuklarınıza yardım etmenin en iyi yollarını tartışın.

8. Kendinizi son internet fenomenlerinden haberdar edin.

9. Çocuğunuzun davranışlarını yakından gözlemleyin. Huysuzluk, iletişim azlığı veya hiç olmaması, çalışmalara karşı ilgisizlik ve notların düşmesi gibi olağan dışı değişikliklere karşı tetikte olun. Böyle bir değişiklik fark ederseniz, onun çevrim içi aktivitelerini yakından takip edin, okul yetkilileriyle görüşün veya bir çocuk psikoloğuna danışın.

10. Çocuğunuzun halihazırda Blue Whale Challenge oynadığını öğrenerseniz, herhangi bir cihazdan interneti kullanmasını derhal durdurun.

11. Olanlar hakkında yerel polis yetkilinizi bilgilendirin ve bir sonraki güvenlik önlemleri konusunda tavsiyelerini alın (Hindustantimes, 2017).

SONUÇ

Mavi Balina oyunu ölümcül bir yöneliştir. Seçilen kurbanı gece yarısı korku filmleri izlemeye, bedenine kesici aletlerle zarar vermeye ve intihar etmeye kadar bir dizi yönerge ile yönlendirmektedir. Tamamen etik dışı olarak ulaşımı sağlanan bu oyun çocuk ve gençler için tehlikeli bir yöneliştir. Kural koyucular tarafından yıkıcı ağ sitelerine erişimin yasaklanması toplumun yararına olacaktır. Kurbanlarını güçsüz biyolojik atık olarak tanımlayan oyun kurucusunun amacı topluma yük olan bireylerden kurtulmaktır. Bu bağlamda oyunun çocuk ve gençler üzerindeki ciddi etkileri göz önüne alınarak önleyici tedbirler alınmalı, ebeveynler bilgilendirilmeli, bu oyunlara erişim sağlayan çocuklara psikolojik destekler sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Berry, N., Bucci, S., & Lobban, F. (2017). Use of the Internet and Mobile Phones for Self-Management of Severe Mental Health Problems: Qualitative Study of Staff Views. *JMIR mental health*, 4(4), e52. <https://doi.org/10.2196/mental.8311>.
- Durkheim, E. (2005). *Suicide: A study in sociology*. Routledge.
- Hilton C. (2017). Unveiling self-harm behaviour: what can social media site Twitter tell us about self-harm? A qualitative exploration. *Journal of clinical nursing*, 26(11-12), 1690–1704. <https://doi.org/10.1111/jocn.13575>
- Hsiao, H. C. (2007, March). A brief review of digital games and learning. In 2007 First IEEE International Workshop on Digital Game and Intelligent Toy Enhanced Learning (DIGITELE07) (pp. 124-129). IEEE.
- Insel, B. J., & Gould, M. S. (2008). Impact of modeling on adolescent suicidal behavior. *Psychiatric Clinics of North America*, 31(2), 293-316.
- Khasawneh, A., Madathil, K. C., Dixon, E., Wiśniewski, P., Zinzow, H., & Roth, R. (2020). Examining the self-harm and suicide contagion effects of the Blue Whale Challenge on YouTube and Twitter: qualitative study. *JMIR mental health*, 7(6), e15973.
- Khattar, A., Dabas, K., Gupta, K., Chopra, S., & Kumaraguru, P. (2018). White or blue, the whale gets its vengeance: A social media analysis of the blue whale challenge. arXiv preprint arXiv:1801.05588.
- Mukhra, R., Baryah, N., Krishan, K., & Kanchan, T. (2019). 'Blue Whale Challenge': A game or crime?. *Science and engineering ethics*, 25, 285-291.
- Phillips, D. P. (1974). The influence of suggestion on suicide: Substantive and theoretical implications of the Werther effect. *American sociological review*, 340-354.
- Sousa, D. F. D., Filho, J. D. D. Q., Bezerra Cavalcanti, R. D. C. P., Santos, A. B. D., & Rolim Neto, M. L. (2017). The impact of the 'Blue Whale' game in the rates of suicide: Short psychological analysis of the phenomenon. *International journal of social psychiatry*, 63(8), 796-797.
- Till, B., Tran, U. S., & Niederkrotenthaler, T. (2021). The impact of educative news articles about suicide prevention: a randomized controlled trial. *Health communication*, 36(14), 2022-2029.
- Thorson, J., & Öberg, P. A. (2003). Was there a suicide epidemic after Goethe's Werther?. *Archives of Suicide Research*, 7(1), 69-72.
- World Health Organization, (2019). *Suicide worldwide in 2019 Global Health Estimates*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide>. Erişim tarihi: 22.11.2022.

İnternet Kaynakları

BBC News Türkçe, (2017), <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42012020> erişim tarihi: 29.11.2022.

Connexion, (2017). <https://www.connexionfrance.com/article/Practical/Health/Deadly-Blue-Whale-Challenge-hits-France>, erişim tarihi: 29.11.2022.

Egyptian Teenager Kills Mother and Brother to Complete 'Blue Whale' Suicide Game Task, (2018). <https://egyptianstreets.com/2018/04/22/egyptian-teenager-kills-mother-and-brother-to-complete-blue-whale-suicide-game-task/> erişim tarihi: 28.11.2022.

Hindustantimes, (2017). <https://www.hindustantimes.com/india-news/blue-whale-challenge-11-tips-on-how-to-keep-your-child-safe-online/story>, erişim tarihi: 1.12.2022.

Hürriyet, (2017). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/mavi-balina-oyunu-bu-kez-orduda-can-aldi-40640584> erişim tarihi: 29.11.2022.

Independent Türkçe, (2020). <https://www.indytrk.com/node/239591/d%C3%BCn%C3%BCn%C3%A7%C4%B1kt%C4%B1-hazar-denizi%E2%80%99ne-atlayan-4-gen%C3%A7ten-3> erişim tarihi: 29.11.2022.

Newsru, (2013-17), <https://www.newsru.com/arch/russia/15apr2014/deti.html#1> Erişim tarihi: 22.11.2022.

NTV, (2019). Küçük Emine'nin intiharında Mavi Balina şüphesi (Defterinde 25 maddelik liste bulundu). <https://www.ntv.com.tr/turkiye/25-maddelik-olum-listesi-mavi-balinaya-bir-kurban-daha,5gBfpQUis0mHesafchEQgg>, erişim tarihi: 28.11.2022.

Rheinischepost, (2017). https://rp-online.de/nrw/staedte/radevormwald/suizid-spiel-blue-whale-maedchen-in-radevormwald-ritz-sich-arm-auf_aid-19481705 erişim tarihi: 29.11.2022.

Rusya Eğitim Bakanlığı, (2000). <https://www.narcom.ru/publ/info/400>, erişim tarihi: 22.11.2022.

Saint-Petersburg.ru, (2016). Death Group Manager. Sincere Confession (Audio Recording). <https://saintpetersburg.ru/m/society/grachev/353694/>, erişim tarihi: 28.11.2022.

The Indian Express, (2019). College student kills self to complete task in 'Blue Whale' in Pune. <https://indianexpress.com/article/india/college-student-kills-self-to-complete-task-in-blue-whale-in-pune-5838719/> erişim tarihi: 28.11.2022.

Resim Kaynakları

Resim 1: Khattar, A., Dabas, K., Gupta, K., Chopra, S., & Kumaraguru, P. (2018). White or blue, the whale gets its vengeance: A social media analysis of the blue whale challenge. arXiv preprint arXiv:1801.05588.

Resim 2: Col Ashokan K. (2017). Blue Whale Challenge- A Suicide Pact With The Devil. <https://www.olivegreens.co.in/blog/blue-whale-challenge-a-suicide-pact-with-the-devil>, erişim tarihi: 21.11.2022.

Resim 3: BBC News Türkçe, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-47039504>, Erişim tarihi: 22.11.2022.